

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
horvá
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
horvá
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adóznak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

M megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félévre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A pünköshti lélek.

Az emheri nem fejlődésével az egyéni tevékenység köre is mind szélesebbre terjed; egyre szorosabbá lesz a kapcsolat, mely a családot és az államot, a hazát és a társadalmat, a különböző nyelvű és hitű népeket és nemzeteket egymáshoz csatolja.

Főleg a férfi megosztja erejét s míg az egyik részt családjának és az övéinek szenteli, addig a másikat a köznek viszi szolgálatába, — áldozatul hozza a nemzethez, melyhez tartozik, — az államnak, melyben él, — a társadalomnak, mely mozgalmával őt is magával ragadja, — az emberiségnek, mely rombol és alkot szüntelen, mint maga az örök természet.

Azt mondják, hogy az embernek is örök törvénye a létért vívott küzdelem, hogy azok az érdekek, melyek a részeket az egészhez fűzik, kérelhetetlen erővel hajtanak minden egyest részt venni abban a nagy munkában, melyet okkal nevezhetni a földi élet nagy harcának.

Ez örök törvény, e kényszerítő érdekek azonban nem óvatnának meg attól, hogy a harcban az ember vérszomjas állatá ne skyedjen, mely állandólag csak prédára les. S pedig a harc valóságga nem ilyen. E harc a maga egészében szép és magas. Az emberi természetnek egy jobb és magasabb lét után sovargó vágyódása nyilatkozik benne és az a meggyőződés, hogy a magasabb élet — bár harcok és küzdelmek árán — elérhető. Ez a vágyódás és ez a meggyőződés, mely a világtörténet összes nagy alakjai tevékenységének alapul szolgált, a nazarethi próféta lelkében pedig akkora hatalommal uralkodott, hogy egész életét reá szentelje, még a halált is kész levén elszenvedni érte.

Epen ezért az ő élete és halála egyformán örök nyomokat hagyott maga után. A benne lakozó

szellem — ha úgy tetszik: az egyház nyelvén nevezzük szentléleknek — uralmát még a halál után is megtartotta: kiáradott az emberi szellem egész világára, hogy új élet támadjon mindenütt. Hatását megéreztek akkor és megérezzük ma is. Itt él mi bennünk és mi közöttünk folytonos munkában, soha sem lankadó tevékenységben, hogy rá nyomja bélyegét az élet minden viszonyára: a családra és az államra, a tudományra és a művészetre; itt él közöttünk s most zugó szelnek zendülésében vonul végig a lelkek világán, hogy elsöpörje, a mit az emberi nagyra nőtt érzés alkotott, majd tüzes nyelvek alakjában beszél hozzánk is, hogy felrúzza a tespedés álmából. E szellem munkálkodó erejét látjuk nemzeti életünk ama nagy napjaiban, melyeknek fénye a multból is átragyog felénk; e zugó szelnek zendülését éreztük a milliók lelkesedésében; e tüzes nyelvek beszédét hallottuk a szabadság harcra hívó kiáltásában.

A szentlélek e munkálkodó erejét szemléljük ma és azon kevesek tevékenységében, kik odaadással és önzetlenül szolgálják a haza és a nemzet, a társadalom és az emberiség örök érdekeit, hogy az adott erőkhöz képest részt vegyenek azon épület nagy munkájában, melyben a népek szabadsága és békeje fölött a szeretet öröklik.

E szellem hiánya miatt panaszkodunk mindig, ha a történet arról értesít, hogy ugyanazon népek fiait muló érdekek szaggatták egymással ellenséges táborokra; e szellemet nélkülözük ma is mind azoknál, kik bár tudománynak és ékes szóllásnak fegyverével jelennek meg a közélet fórumán, de nagy és nemes küzdelemre készítő ideálok helyett kicsinyes és önző érdekekkel vegyülnek a harcba, soha sem törő dve azzal, mi van írva a zászlóra, hanem mindig csak azt keresve, hol van a tulerő, melyik oldalon remélhető a bár pillanatnyi győzelem és a vele együtt járó haszon.

Ha közéletünk mezéjén végig tekintünk: szemesebb vizsgálódás nélkül is elég jelenséget látunk, melyek a közszellem hanyatlása mellett tesznek tanubizonyságot. Az elmúlt évtizek az utolsó két évtízhez távolról sem hasonlíthatók. Azokban láttunk a köznapiságból kiemelkedő alakokat, telve eszmékkel, magasra irányult törekvésekkel és az ideálokba vetett hittel; ma csak a köznapi emberekkel találkozunk csaknem kivétel nélkül az élet minden viszonyában. Ma alkuszunk és élünk egyik napról a másikra.

De hitünket ne veszítsük el. — A Krisztusban az emberiségre kiáradott lélek is koronkint pihenőt tart, hogy működését azután annál nagyobb erővel kezdje meg, és folytassa tovább. Legyünk csak egy akarattal s várjuk az erőnek e lelkét, miként egykor a csüggeteg tanítványok: és a mi várakozásunk nem lesz hiábanvaló.

A „Nagyenyedi Gyümölcsészeti Egylet“ közgyűléséből.

Folyó hó 13-án a gyümölcsészeti egylet érdekes választmányi és közgyűlést tartott.

Az egylet elnöke mélt. b. K e m e n y K á l m á n főispán a gyűlés vezetésében akadályozva lévén és I. alelnök Csató János kir. tanácsos, alispán, az elnöki székét rövid szavakkal dr. Magyar Károly megyei főorvos II. alelnöknek átengedvén, elnök az egylet mult évi életét vizsgáló bizottságot küldetése eredményének előadására.

A kiküldött számvizsgáló bizottság ügybuzgó előadója ifj. G á s p á r János előterjeszti a mult évi számadást, mely 968 frt 34 kr bevétel, 957 frt 01 kr és 11 frt 33 kr pénztármaradékkal és dr. Winkler Albert pénztárnoknak jkvi köszönet kifejezésével elfogadatot.

Továbbá előterjeszti a kertészház építéséről a jelen évben elkészített számadást, mely szerint a kertészház építésére előirányozva volt 924 frt, a valóságos kiadás pedig tett 903 frt 99 krt; minthogy ezen költség egy része az egylet jelenlegi pénztárkészletéből nem fedezhető

TÁRCZA.

Kirándulás a Pilisre.

Szerdán egész nap kerestem magamnak társakat, de lámpással sem tudtam embert találni, ki váliakozzék velem a Pilist megmászni, pedig a télen s tavaszon csak úgy ostromoltak gyalog-kirándulást ajánlgató felszólításokkal; de ilyen a magyar ember, lárma, szónokol, veszekszik a tett órája előtt: mikor megkondul, elhallgatnak, elcsücsülnek szépen, csendesen.

A Székelykőn, Csákyakőn jártam, csak még a Pilisen nem. Még most is hófoltos pyramisa pedig oly hivatogatólag intett felém már é v e k ó t a, hogy elhatározám csütörtök hajnalban akár félmagammal is hivatogásának eleget tenni. Emberek hiányában nyolcz gyerekekkel, mind tanítványaimmal, 1/5 órákor már a Tóltutca (=Todtengasse) végén meneteltünk katonás lépésekben.

Hiába sajnálkoznak az urak! ilyen a természetem. A nagy természet templomába legszívesebben egyedül szeretek belépni s legkevésbé önkkel, kik merengéseimet, szemlélődéseimet minduntalan megzavarják. Gyerekekkel újra szívesen megyek, egyfelől, mert parancsolok nekik, másfelől, mert még naiv lelkületek csodálkozással, szeretettel csúng az erdő rengetegén, a meredek sziklabástyákon, a tavasz tarka színpompáján, a bérczi patak andalító csörgésén.

1/10 órákor voltunk fenn a Pilis tetején. — A lég rendkívüli tiszta, kekeesen átlátszó volt az égtáj minden irányában. Az Erdélyt övező Kárpátok kevés megszakítással majdnem kerekén látszottak az egész láthatáron: a messzi Retyezát, szászsebesi, szebeni havasok, háttérükben a Petrozsénytól délre eső a Retyezátnál is magasabb Paring; továbbá a fogarasi havasok az utolsó szakadéki tisztán kidomboruló csipkészetes koronájú óriási sziklafala, mind

vastag hóval diszitve, aztán a homályosan kéklő gyergyói, besztercei hegyrendszer, szemben velünk pedig a gyalui havasok folytatása s a bihari szintén egészen hófehér havas. Ugy rémlett pár perczig nekem, mintha Zürich mellől, vagy a Rigről nézném a hóbástyás, hótornyas szt-gothárdi és berni havasok szakadékos bérczeinek esodalátványát... Mintha a föld legvégső szélét szegélyezték világhatárként...

Ép oly szépen tündöklött kékes fényben a közelebbi vidék is: Torozkó vidéke, az Aranyos, Maros, Küküllő völgyei, a Keeskekő, Csákyakő körüli kopár, sivár sziklasereg, ellentétül a Keletre eső sűrű erdőséghez, Abrudbánya hegyei, sőt a Detonata is, melyet én ugyan most azért nem vettem észre, mert nem ismerem alakját. A Pilis közvetlen környezete is érdekes; aljában barlang, baloldalán a Kőkőznél szebb, a tordai hasadékkal versenyző sziklaszakadékok, szédítő mély szoros, jobbra tőle vadregényes parthie Nyirmezőre le.

S mindezek rövid idő alatt, mikorra az új, Abrudbányára vezető ut elkészül, egy sétatocsizásnyira lesznek Enyedtől. 1 kilométer híjával ki is van már vágva egészen a Pilis derekáig, a forrásokig rendkívüli ügyességgel tervezett s már valószínűsáiban levő műnt. Mintegy 3000 lábnyira emelkedik fel s úgy, hogy mindenütt futva mehet fel is, le is a koci rajta. Nagytás nélkül elmondhatni, hogy — ha teljesen elkészül — az egész országban egyike lesz a legérdekesebb, a legszebb kilátása s a mellett a legkényelmesebb hegyi műutaknak. Dícséret érte Alsó-Fehérnek!

Miután jól kibámultuk magunkat s leirhatatlan élvezettel megmostuk a fáradtságtól égő tagjainkat az egyik hófoltban, melyen a gyerekek csak úgy sikongáztak május 17-én, mint ide lenn akár januárban, leszálltunk a forrásokig 1000 lábbal alább s két óra hosszat szenderegeltünk az üde, hűvösöske havasi levegőn, a hegyi csermely alató zajánál. 1 órákor talpon, 6 órákor Felenyeden át nem épen

fáradtság nélkül már itthon. Oda s vissza egy nap alatt 46 azaz negyvenhat kilométer! Tekintve, hogy az ut majd mindenütt rögös, göröngyös, köves, nem egyenes — s a Pilisnek is tisztességes meredek szemből levő oldala, hol felmáztunk s lefutottunk, — fáradtságot, erőlkifejtést illetőleg akkora ut ez, mintha Enyedről egy nap alatt Kolozsvárra gyalogoltunk volna...

Ugy bizony kényes urak! Pompás, kellemes kirándulás volt biz' ez. No de nem minden embert hivatog a Pilis ő kőgyelme nagyszerű termeibe; van annyi esze! Vállalkozó Szellem.

A nagyenyedi ref. templom története

a 16-, 17- és 18-ik században.

A templom belsejének átalakítása.

A régi templom.

(Folytatás.)

Ezen szerződés alapján az átalakítás, illetőleg restaurálás költségeinek egyrésze (5514 frt 50 kr kőmives munkálatnak körülbelül 1/3-ada) biztosítva lévén, az egyház előjárósága a véghezviendő kőmives és ács munkálatokra vonatkozólag költségelőirányzatot készített. A költségelőirányzat a következő:

A kőmives munkák költségelőirányzata.

1. 200,000 téglá, melyből 4000 nagy lécsen 1000 r. frt — kr.
2. 2500 véka mész á 17 kr 733 „ „ 20 „
3. 1600 szekér lövény — „ „ —
4. Álláshoz való kapesokhoz 2 1/2 mázsa vas 25 „ „ —
5. Álláshoz kívül-belül 30 szál marosi és 30 szál aranyosi fák 37 „ „ 30 „
6. Álláshoz és árkusokhoz való 6000 lécszeg 15 „ „ —
7. Állásnak és árkusoknak 1000 szál marosi deszka 136 „ „ —
8. 12 mázsa alabástrom — „ „ —
9. Karszolásokhoz (a karzat vaskorlátja értendő) a 3 karchoz vas 30 mázsa 300 „ „ —

(mikor előre is dol-
ndarálás, megrostálás
ai honunk mindent
t tesznek mezőgaz-

zótáblákra ugy ké-
ramm apróra töröt
dekagramm boraxot.
felforraltjuk: a sellak
és mindaddig főzzük,
nem olvadt. a midőn
hogy a fel nem olvad,
iz firniszhez hasonló
tünk porrá tört vas-
egy üvegbe és öntjük
E tinta tökéletesen
egnek. Oléóságánál
hogy vele kísérletet

ég:
LY
K BERTALAN
JÁNOS

nyvi kivonat.

int telekkönyvi hatóság
vagyrehajtatának krakkói
frt 20 kr tökéletesítés
afahérvári kir. járásbíró-
nyben A+ 1. 3. 4.
frt 58 kr, 40 frt, 19 frt
z. Gafte javára bejegyzett
ban az árverést elrendelte
1888. évi május hó
törvényes telekkönyvi
a megállapított kikéltési

ingatlanok becsárának
t. 42. §-ában jelzett
aber hó 1-en 3333. szám
§-ában kijelölt óradék-
ni, avagy az 1881. évi
törvényes elhelyezéseről ki-
nt. telekkönyvi hatóság,
szolja
Dobolyi Ferenc
kiadó.

mény.

int telekkönyvi hatóság,
tőke, ennek 1881. évi
kr költségkövetésének
János kenyérsütőnek a
szám alatti fekvőköböl
lre és utóbb Ábrahám
kikéltési árban Tóvis

t 10 órákor
alól is eladának
ási ár 10%-at készpénz-
§- jelzett árfolyammal
apuban a kiküldött keze-

jogerőre jutása után 2
a feltételekben megne-
betelei alóli telekkönyvi
s közseg előjáróságánál
nyvi hatóságtól.

észletek

rok

épek

s dobbal,
szerkezet,
mellett.
ltételek.

ENBACH

gyára
út 7. szám.
2-5

és a kertészházon teendő apróbb munkák még 100 frt költséggel irányoztattak elő, 300 frt költségre felvétele határozottat el.

Ezen költsön törlesztésére, az állami segély-kérés mellőzésével, az Alsófehérmegyei Gazdasági Egylet határozottat felkérni, hogy az 1886. és 1887. évekre az eddig is évenként nyújtott 100-100 frt segélyt folyósítani sziveskedjék; valóban az Alsófehérmegyei Gazdasági Egylet választmánya helyes érzéket tanusít megénk klimatikus viszonyai által meghatározott gazdasági érdekei iránt! annál szembetűnőbb, hogy a Gyümölcsészeti Egylet 60 rendes tagja közül ketten kilépésüket bejelentették, jól lehet maguk is gyümölcs-gazdák.

A közgyűlés hasonló eseteknek elejét veendő — az oltvány és magonc eladásoknál a folyó évben a tagoknak nyújtott 10% árkedvezményt, a jövő évtől kezdve 30%-ra emelte fel.

Uj tagul bejelentett és egyhangulag megválasztott br. Kemény György Torda-aranyosmegye volt derék főispánja. Ki is elnök ajánlatára, a megüresült választmányi tagsági állomásra közlekedéssel megválasztott.

Az egylet faiskola állományáról a faiskolát vezető és kezelő vinczellér képezde igazgatósága részéről követhető adatokat közölhetjük: 4-5 és 6 éves alma és körte ojtóványa van közel 500 drb, mult évi nemesítés csaknem tizezer drb. Ezenkívül van 3500 drb egy éves és több ezer drbra menő ideai magonc. És végre van még pár száz tő idei nemes fűz dugvány.

A mult évi gyümölcstermés eredményéről, illetőleg a gyümölcs kiviteléről szerkesztendő jelentés megkésztésével, felhasználva a vasúti forgalom adatait, Benedek Gábor titkár és Dr. Winkler Albert pénztáros biztattak meg. A jelenlévők által örvendetesen konstatáltatott, hogy megénk és almafajai, ugymint egyéb alma terményei évről-évre keresettebbek s a külföld előtt is ismertebbek lettek s a mult év folyamában nagyszámu jó áratok ígérő idegen kereskedő jelent meg piacunkon, a mi nemcsak gyümölcsünk jeleségének köszönhető, hanem főleg onnan származik, hogy a Nagyenyei Gyümölcsészeti Egylet egy alkalmat sem mulasztott el, hogy megénk gyümölcsait az országos és helyi kiállításokon megismertesse, így a mult évben Papp Gyula egyleti tag a budapesti országos gyümölcskiállításán saját költségén megjelenván, nagyhalmazokban mutatta be három erdélyi és almafajunkat, (ponyik, batul gyógyi) melyet több egyleti tag e czélra ajándékozott és egyuttal több száz példányban elterjesztette ezen almafajok nyomtatott leírását.

A gyümölcsészeti egyletben helyezett bizalom méltóan nyilvánult akkor, midőn folyó év tavaszán városunk több nagy gyümölcs-gazdája pár száz helyesen nevezett és kellően gondozott gyönyörű példány nemes gyümölcsfa esemetét vásárolt az egylettől. Reméljük hogy jövőre nem csak városunk, hanem vidékünk gazdaközönsége és gyümölcskedvelői szükségletét is ki fogjuk elégíthetni, meny nyiben az egylet fenebb részletezett faiskola állománya erre nézve elég garantiat nyujt.

Mint hogy az egylet részint saját erején, részint segélyezések utjain beszerzett összegekből eddigelé több mint 2500 frtot ruházott be gyümölcsfa-iskolájába berendezésére és minthogy elérkezett az idő, hogy nemcsak a

tagoknak nyujthat jelentékeny kedvezményeket, hanem megénk egyik fontos gazdasági ágának is lendületet is kölcsönözhet, tekintettel azonban arra is, hogy a folyó évben teendő beruházások fedezésére mintegy 300 frtra van szüksége: elhatározottat, hogy az érdeklődők nyilvános téren az egylet tagjai sorába lépésre felhivassanak. Jelentkezhetni az egylet tisztviselő és választmányi tagjainál: utóbbiak névsora a következő: Dr. Bartók György, Benedek Gábor titkár, Csató János alelnök, Dancs Sámuel, Dezső Zsigmond gazda, id. és ifj. Gáspár János, br. Kemény György, Br. Kemény Kálmán elnök, Kovács Gyula, Dr. Magyar Károly alelnök, Munkácsi József, Mórággy István, Szász József, Szilágyi Gyula, Török Bertalan, Vajna István, Varró Gerő, Váró Ferencz, Dr. Winkler Albert pénztáros, ifj. Winkler János, Zeyk Dániel, Zeyk Kálmán.

Alapító tagdíj 20 frt, rendes tagdíj 1 frt.

X+Y

VEGYES HIREK.

— Olvasóinknak boldog pünkösti innepet kívánunk!

— Báró Kemény Kálmán megénk főispánja, 100 frtal az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természetudományi egylet örökös alapító tagjai sorába iratkozott. Vajha megénk vagyonos osztályából minél többen követnék e szép példát!

— Menyegző. Pogány János folyó május hó 14-én tartotta menyegzőjét öz. dr. Miksa Györgyné szül. Lendvai Róza urasszonnyal Szerdahelyt, az örömszülők házában. Az esketést Szöcs r. kath. plébánus végezte. Az ünnepély szük családi körben folyt le. A házaspár még az nap Nagyenyre, leendő lakhelyükre távozott. Fogadják szerencsekívánatainkat.

— Nászhir. Ifj. Szász Károly, Szász Domokos erdélyi ref. püspök egyetlen fia, jelenleg alsófehérmegyei főispáni titkár, pünköst harmad napján tartja esküvőjét Vajda Ilonával, néhai Vajda Simon jogtanár leányával. Az esketést, melyen mindkét család számos tagja, köztük a völgegy nagy anyja id. Szász Károlyné is jelen lesz, Szász Károly püspök, fogja végezni. Áldást kívánunk a szép frigyre!

— Hymen. Mendel Manó gyulafehérvári és borbándi birtokos folyó hó 22-én tartja esküvőjét Beszterezén Rohlich Ida kisasszonnyal.

— A Bethlen-főiskola ifjusága által szétküldettek a meghívók, májálisára. A jöhírű mulatság folyó hó 30-án tartatik meg a sátoáteren, kedvezőtlen idő esetén 31-én. Kellemetlen tolokodások kikerülése végett, a bizottság úgy határozta, hogy belépő jegyek helyett szelvényvel fogja a megjelenőket ellátni, kik azt mellökön fogják viselni a mulatság tartama alatt. A mulatságon az első zenekar fog zenélni. Vendéglősről gondoskodva van.

— A nagyenyei polgári olvasó-egylet 1888. június 3-án délután 4 órakor a sátoáteren könyvtárájára zártkörű táncmulatságot rendez. Kedvezőtlen idő esetében a mulatság a legközelebbi vasárnapon fog megtartatni.

— Művi uton előállított drága kő. Frény és Verneuil francia vegyészek több évi próbálgatás után arra a meglepő eredményre jutottak, hogy a korundot vagy ismertebb nevén a széptűzű piros rubint, mely a

gyémánt után a legbecsebb ékkő, mesterséges uton alkat eleméből az agyagból állítsák elő. A meglehetősen nagyságu jegecetek, melyeket közelabbról a francia akademiának bemutattak, hirtve ékszerészek tanúsága szerint, bírnak az eredeti rubin keménységével, szép tüzevel s általán azon ásványtani sajátságaival, melyek azt oly keresetté teszik. A felfedezőket most azon vaunk, hogy a nagyban való előállításához fog s ha ebben is szerencsések lesznek, a rubin nemcsak a fejedelmek s az irigylet milliomosnak diadémjeiben fognak ragyogni, hanem idővel talán a 20 krajzáros bazárok látogatóinak is hozzáférhető lesz.

— Láttani előadás volt pénteken Nagyenyeden a városház nagytermében, melyet Klement Róbert bécsi természettudós igen csekély számu közönség előtt rendezett. Nehány sikerültebb kép között sok gyenge is volt, s így a közönség nagy részét egyáltalán nem ragadták el a látottak. A változó színek még legjobbak voltak, de ezek a legerősebb szemet is hamar kifárasztják.

— Helyreigazítás. A Bethlen-főiskola ifjusága által folyó hó 30-án tartandó májálisi meghívókra tévedésből iratott, hogy a theologia-akadémia pénztára javára rendeztetik mert ilyen pénztár nincs. A tiszta jövedelem a theologia-akadémia önképzőkörének pénztárát fogja illetni. Nagyenyed, 1888. május 16. A rendező-bizottság.

CSARNOK.

A buborék báró.

Elbeszélés.

Elekes Lászlótól.

(Folytatás.)

III.

Az L alaku ház lécezes tornászával, virágoságyaival, vadgalambszin ajtóival némán üdvözölte a nesztelen léptekkel távozó Lenszegt. Az ifju lépteire odasompolygott mellé a szürke Tigris kutya s fontoskodva kísérte ki a hidig. Kisérte ő el még egyszer s lám ujra visszatért, okoskodik ő kutyasága. Ma kedd van, akkor vasárnap volt, legfeljebb ez a különbség s no, meg egy pár közbeeső év. Emlékszel-e reá jó Lenszegi Gerő? Lásd az a kutya nem járja meg azt, a kit szeret; nem ugatja le azt, a ki hozzá jó volt. Emlékszel? Mikor az a csufondáros hang odakiáltá lelkednek, hogy gunyold ki őket, mard oly mélyen lelkeiket, hogy a seb sohase gyógyuljon be. Lám még védeni sem tudad akkor magad s ma már nem kapsz bocsánatot, ha leborulva kérnéd is. Lásd. Lenszegi Gerő, az a „holdvilág kép”, az a kigunyolt szelid angyali arcz nem hagyott nyugodni. Ott járt-kelt veléd mindenütt, a mióta elmentél. — No, lásd, azt a kis rózsát, melyet az utca melletti lécezes kertből hoztál el örök emlékké, most is ott viseled tárczádban. Milyen félve, lopva nézegeted, nehogy csak egy szirma is elveszzen. Csudar vagy, háladatlan vagy, Gerő; rosszabb a Tigris kutyanál, mert az öntudatlanul, de te öntudatosan harapált. Mit mondasz, hogy ifju voltál akkor, hogy nem tudad mit cselekszel? Hát hol volt az eszed, az a nagyra tartott ész? Hiszen imádtak az eszedért akkor is, de te rosra használtad. Szeretből tetted? Szép szeretet, mondhatom. Gyűlölted

10. 22000 cserép 10 frt ezere	200 r. frt —kr.
11. Kő, a lábak, (oszlopok) fundamentumába 12 öl kő à 4 frt	48 " " "
12. Kőműves és napszámos munka	3000 " " "
A kőműves munkálathoz szükségeltető anyagok árának főösszege a munka díjjal egyutt	5514 " " 50 "
Nines ide számítva az 1600 szekér fővény ára, melyet az egyház hívei szállítottak be díj nélkül, nines ide számítva továbbá 12 mázsa alabástrom ára.	
B.) Ács munkák költségelőirányzata.	
1. 16 szál nagy fenyő gerenda, 12 ölös à 9 r. frt	144 r. frt —kr.
2. 15 szál marosi gerenda öt ölös à 1 r. forint	15 " " "
3. 16 szál 3 ölös marosi fa	8 " " "
4. 58 szaru fa à 1 r. frt	58 " " "
5. Priszriglinek 8 szál 6 ölös marosi fa	8 " " "
6. Hét szál fa (mibez? olvashatlan) 4 ölös	3 " 30 "
7. 11 fertály tutaj fa 132 szál	88 " " "
8. Fűrészelt lécz 1500 drb	150 " " "
9. Álláshoz való deszka 600 drb	80 " " "
10. 1200 léczszeg	30 " " "
11. 200 szaru szeg	10 " " "
12. 4 mázsa vas	40 " " "
13. Ács munka díjja	800 " " "

Az ács munkálathoz szükségeltető anyagok árának főösszege a munka díjjal egyutt 1450 " " 30 "

A két költség előirányzat főösszege 6965 " " 20 *)

Az asztalos, lskatos, üveges munkálatok költségelőirányzatai hiányzanak. Ezeknek ára legalább is 2000 r. forintokra biztosan volt előirányozva.

Az akkori pénzértékét a mostani o. értékű pénz értékéhez viszonyítva akkora volt ezen körülbelől 9000

*) A nagyenyei ref. egyház levéltára.

rénens frtos költségelőirányzat, mintha ma egy 16-18 ezer frtos költség előirányzat állana előttünk. Ezen 9000 r. frtnyi összegnél azonban az átalakítás, illetőleg restaurálás, mint később látni fogjuk 50 %-al többre került.

Ezen összeget az egyháznak valahonnan be kellett szereznie, mert ennyi pénz felett távol sem rendelkezett. „Nincsen ezen Ekklának semmi módja és tehetsége — írja B. Kemény Simon főispán 1794. márczius 13-ról a főkonsistoriumhoz intézett felterjesztésében — arra, hogy ezen romlást (a fedél és a mennyezet) maga értékéből megigazítsa, ha egész tehetségét, Fundussát, mind arra fordítaná is, melyre nézve, ha valahová a segedelem méltónak találtatott itt, épen elmulhatatlan” stb.*)

Az egyház ilyen vagyoniügyi viszonyai mellett a helyi és az országos segély gyűjtés elkerülhetetlen szükségé vált.

Ehhez folyamodott tehát az egyház.

A konsistorium 1794. márczius haváról kelt feliratában a királyi főigazgató tanácsot felkéri, hogy az országos segélygyűjtést az enyedi egyház részére, templom építési czélra, engedélyezni kegyeskedjék. Egyidejűleg a főkonsistoriumhoz is folyamodik, hogy az egyháznak a királyi főigazgató tanácshoz felterjesztett folyamodását, befolyásával támogassa. Ugyanezen feliratban a főkonsistorium tagjait is esdve kéri, hogy a szóban forgó szent czél javára adakozzanak.

Ezen felterjesztéseket Benedek Ferencz domesticus curator és Z. Szabó József egyház-tanácsi jegyző (actarius) írják alá.**)

Báró Kemény Simon főispán is márczius 13-ról tett felterjesztésében sürgeti a főkonsistoriumot, hogy a

*) Az erdélyi ref. egyházkerület levéltára.

**) Az erd. egyházkerület levéltára.

segélyezésnek találja valami módját. „Bátorkodom — így szól említett levelében — a Mélt. főkonsistoriumnak az enyedi egyház ügyét ajánlani atyafiságosan a végre, hogyha a Mélt. Főkonsistorium fundusából mód lenne segíteni, méltóztatassanak ennek ügyét atyaiszívökre venni, különben a következő veszedelemtől, hogy bizonyosan felúlehet az igazságnak megtörténhetése után nem kárpótolható. — Bővebben fogják maguk ebbeli ügyöket a Mélt. Főkonsistorium eleibe terjesztani. stb.*)

Az egyház eme folyamodásának az az eredménye meg is lett, hogy a királyi főigazgató tanács (Gubernium) az országos segély gyűjtést 1794. július 13-ról kelt és az enyedi egyház előjáróságához intézett leiratában engedélyezte. A főkonsistorium pedig a templom javára, saját pénztárából 200 m. forintokat utalt ki.**)

E mellett Keresztes Máté püspök Enyedre átköltözésének költségeit is fedezte, mely összeget az egyház lett volna köteles fedezni.

A királyi főigazgató tanács engedélyének vétele után a segély gyűjtés ügye késedelem nélkül rendeztetett is. Négy gyűjtő kibocsátása volt tervbe véve, kik az erdélyi és az anyaországnak Erdélyhez közelebb fekvő megyéit, maguk között felosztva járják be, kettő azonban el sem indulhatott s csak a másik kettő névszerint Keresztes János és Barna János indultak utra 1794. aug. 12-én.

Ezek Hunyad- és Zarándvármegyéket és a Szilágy-ságnak egy részét rövid két hónap alatt meg is járták,

*) Az erd. egyházkerület levéltára.

**) Ezen 200 m. forintokról szóló utalvány a főkonsistoriumnak Kolozsvárról 1795. február 8-ról kél. — Az egyházkerület levéltára.

mesterséges uton
A meglehetősen
a francia akade-
tanúsága szerint,
szép tüzevel s
helyek azt oly ke-
vaunak, hogy a
ebben is sze-
fejedelmnek s az
nak ragyogni ha-
rok látogatónak is

en Nagyenyeden a
ent Róbert bécsi
önység előtt rende-
k gyenge is volt,
n nem ragadták el
gobbak voltak, de
árasztják.

n-főiskola ifjúsága
meghívókra téve-
a pénztára javára
A tiszta jövedelem
számlát fogja illetni.
zó-bizottság.

Á r ó.

virágosságával,
a nesztelen lép-
e odasompolygott
a kísérté ki a hidig.
szatért, okosodik
nap volt, legfeljebb
beeső év. Emlék-
kútya nem marja
zt, a ki hozzá jó
os hang odakiáltá
oly mélyen lel-
. Lám még védeni
m kapsz bocsána-
szegi Gerő, az a
angyali arcz nem
mindenütt, a mióta
melyet az utca
emléköl, most is
lopva nézegeted,
szudar vagy, hálá-
utyánál, mert az
l. Mit mondasz,
d mit eszelepsz?
hott ész? Hiszen
roszra használtad.
hatom. Gyűlölted

á torkodom
a Mélt. fő-
di egyház
osan a végre,
um fundus-
ni, méltó-
yaiszivókra
t ke z h e t ő
nyosan félni
történhetése
Bővebben
öket a Mélt.
erjesztani.

z az eredménye
nás (Gubernium)
18-ról kelt és
leiratában enge-
piom javára saját
(*)

püspök Enyedrre
összeget az egy-
gedélyének vétele
ékkül rendeztetett
be véve, kik az
közelebb fekvő
kettő azonban el
évszerint Kere-
ultak utra 1794.

ket és a Szilágy-
meg is jártak,
ny a főkonsistorium-
Az egyházkerület

Bodoniékat s menekülni akartál? Kitél, Gerő? Attól a
leánytól? Lásd, lásd, Gerő, téged nagy logikusnak tart-
nak társaid s te az abc-éjét sem tudod annak. Most miért
jöttél vissza, ha akkor menekülni akartál? Szeretted, Gerő.
Elkísért, mint a rabot büne s te nem tudtál menekülni
tőle. Ejjeli álmaid csak akkor voltak édesek, ha róla ál-
modtál. Munkádban azért voltál első az elsők között, hogy
valaha magadévá tehesd. Szégyeld magadat, Gerő. Futot-
tál tőle s szeretted. Tisztelettel gondoltál mindig arra a
helyre, hol megláttad őt, hogy többé ne tudj menekülni
tőle. A nagyratörő vágyak zürzavaros khaoszában, az örök-
ittas képzelem merész szárnyalásában, az öröm és fájdá-
lom érzéseiben sem tudád elfelejteni. Jól tetted, Gerő,
mert az a leány angyal, kit imádní kell.

IV.

Meleg nyári napra záporontó felhő támadt. A kis
Szilas pataka rut iszappal vonta be a Bodoni Sándorék
pázsintos kertjét. A császárszakállak, primulák, tarka-barka
verbéniák ott heverték a szennyes víz alatt. A sok bejá-
róné asszony sietve kapdosta össze a felterített asztal
készleteit s morogva vitték be a házba. Az egyik, az a
minden lében kanál Máriskó, még az istent is megfenye-
gette, hogy így pocskéká tette a három napi herce-
hureczát, zsiros konezot. Mintha bizony a jó isten egy
uszonna kedvéért ne adna esőt ebbe a melegbe, mikor
eltikkad fű, fa, virág. Az is igaz, hogy Bodoni Sándor
sem bánta volna, ha elmarad vala az eső, de hát ő csak
a földi „Társalkodó“-ban dirigál s nem a mennyeiben is.
Aztán utóvégre is egy uszonna nem érdemli meg, hogy
ezer, meg ezer polgártársunk szívja a füllesztő levegőt.
Diktum-faktum, biz az elmosta a kertü uszonnát, pedig
Bodoniné ő nagysága rég várja azt a percet, hogy Balázs
bárót itt vendéghellessé meg Stefánia-tortával. De az a
goromba idő. Bizony ügyelhetne magára. Először van ő
nagyságának szerencséje A p e z i Balázs báróhoz. Pedig
milyen elegáns lett volna ott a hársfák alatt uszonnálni
a szabad természet öln. A báró ur is annak tartja s
recsegő r-jeivel kifejezést is ad ebblé véleményének.

— No, kérem, nem találja boszontónak ezt az idő-
járást? — s egy vonással elnéz az Anna feje fölött.

— Oh, kérem, édes báró, Anna nagyon is harag-
szik. — felelt leánya helyett a mama.

— De, kérem, nem érdemli meg, hogy egy olyan
bajos teremtés haragos legyen. Inkább mosolyogjon.

Anna arczán az a két gödröcske, ott a szájszájelen
egy árnyalattal mélyebben vésődik. Mosolyog.

A báró ur ezalatt ügyesen felrakja lábait, hogy
selyem harisnyái kikandikálnak, mintha mondanák: ide
nézz, még itt is fess vagyok.

Ezalatt Bodoni ur is hazajön. Van legalább kivel
beszéljen a báró a gazdaságról, mert ez az igazi eleme
neki. Pompásan tud légrákat építeni s nem létező jó-
szágairól beszélni.

— Nos, Bodoni ur, hogy állunk a repezével?

— Czudarul, báró ur. Nem lesz semmi belőle. En
a „Kisunban“ ki is szántattam.

— Ah, boszontó! . . . A mai világban a kisbirtok-
kosok helyzete nem is állapot, hanem existentia. Nekem
azzal van szerencsém, hogy ezer holdam van bevetve s
csak lesz valami.

— Ah! — sohajt a mama s jelentősen biczent
fejével annának.

A báró a hatás alatt claqueját szájához emeli
és ásit.

— Aztán a kisbirtokos — folytatja a báró — még
előleget sem kaphat termésére. Elég baj ez neki. A nagy-
birtokos kap ugyan, de én részemről nem szoktam venni,
mert ha épen megszorulok, pár forintig kiségit valamelyik
jó emberem.

— Igaz az — szól Bodoni. — Ott van az a gan-
gosmezősi gróf, soha sincs sem pénze, sem gabonája, mert
előleget vesz fel mindig.

— Ah, higgye el kérem, a mi mágnásaink legna-
gyobb része mind olyan. Zsidókkal czimborálnak s az
elveszi a földet is. Hiszen nekem sem ártana vagy ezer
forint most, de aratás előtt csak nem adom el a lábán a
termést. Nem ugy van-e, Bodoni ur?

— Biz' ugy. Dehát nem lehet segíteni valahogy.
En is a legszívesebben kiségiteném a bárót, de ötszáz,
nélkülözhető, forintomnál nincs több.

— Apropo! Köszönöm. Elég lesz talán annyi most.
Azt hiszem nem kételkedik bennem?

— Dehogy, — szól Bodoni ur.

— Isten meintsen, — szól Bodoniné s azzal kikiál-
tott az ebédlőbe:

— Készen vagytok-e, Anna?

— Igen.

— Parancsoljon báró ur!

A báró elegáns főhajtással köszönte meg a figyelmet
s ment át az ebédlőbe.

Az uszonna végeztével a báró ur bucsut vett s az
ötszáz forinttal a zsebében, elégedetten haladt ki a Bodoni
udvarából — recsegő lépteivel.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Tarnóczy Gusztáv mezőgazdasági gépcsarnoka.

(Folytatás és vége.)

Igen nagy előnye Tarnóczy Gusztáv gépcsarnokának,
hogy nem gyártat mezőgazdasági gépeket, hanem bizo-
mányba veszi azokat a legkiválóbb gégyárakból. Ez őri-
ási előny: mert a gyáros szerelőt gyakran előszeretettel
viseltetik egyik-másik oly gyártmányra iránt is, amely több
tekintetből kifogásolható; míg a kereskedő nem elfogult
egyik gyár készítményei iránt sem, ő azt tartja: „a jónál
van jobb, vegyük hát a legjobbat.“ S ez oka, hogy, a
gépek valódi belbesét tekintve, (ez pedig elkerülhetle-
nül szükséges) a lelkiismeretes kereskedő néha olcsóbban
árulhatja azokat, mint a gyáros. Tarnóczy Gusztáv géparu-
csarnoka e, rá nézve vajmi előnyös helyzetben van.

Ezen, maga nemében páratlanul álló gépcsarnok
szertőlött nagy súlyt fektet a kísérletekre; mert azt tartja,
(s ebben szintén igaza van!) hogy az elmélet ez irány-
ban is sántít, ha a gyakorlat nem bizonyít az illető gép
kiválósága mellett.

A Tarnóczy-gépcsarnok különlegességei közé tartoz-
nak a „Hornsby et Sons“-féle gőzeséplők és a Krumpach-
Schlick-féle állítható-hármasekék; ugyszintén a Ganz cég
által gyártott „Little Grant“ (kis óriás). Az elülemített

az egész föld legkiválóbb gőzeséplőgépe; a második, egye-
bek között, a vogyeradi (Nyitra-megye) nagy ekeversenyen
— 1883. május 28-án — is mint legjobb az arany-okle-
vével lón kitüntetve; az utóbbi pedig már rendkívül
olcsó áránál (most csak 55 frt egy darab) fogva is ország-
szerte nagy keresletnek örvend.

Más jeles különlegességei a gépcsarnoknak a „trieur“-
ök legkiválóbb példányai. Mily szertőlött nagyfontosságú
a „trieur“ minden mezőgazdára nézve, azt fölösleges ma-
gyarizgatnunk; mert mindeki tudja: „egyedül jó mag ad
jó vetést“.

Tarnóczy Gusztáv gépcsarnoka részletfizesésre is ad
el bármilyen gépet; ez oly nagy előny a mezőgazdákra
nézve, amelyet mindenki kellőleg bir méltatni.

Ezekon kívül a Tarnóczy gépcsarnok szertőlött gaz-
dag készletben bírja raktáron mindazt, amire akár a nagy-
birtokosoknak, akár a középbirtokú mezőgazdákak, akár
pedig földművelő polgártársainknak szükségük van.

Legutóbb a múlt tél végén látogattam el Észak Ame-
rikába, melynek mezőgazdasági-gépipara bizonyára szer-
főlött fejlett. Nagy örömmel állapítottam meg, hogy a Tar-
nóczy-gépcsarnok még ott is számat tenne gazdag és vál-
tozatos árukészlete folytán. Szekrényessy Kálmán.

A kisbirtokosokról.

Azt jól tudjuk, hogy a nagybirtokon jobb s köny-
nyebb gazdálkodni, mert itt kitelik olyan jó gépekre és
eszközökre, a milyeneket drága volna kiadni a kisebb
gazda nem szerezhet meg magának, továbbá mert a nagy-
birtokos egyszerre sokat vásárolván, olcsóbban és jobb
minőségben kap mindent, mint a kisgazda, a kis gazdá-
nak meg kell fizetni még azt is, a mit a falusi boltos
nyerni akar portékáján; de másrészt még drágábban ad
is el, mert ott a hol sok az eladandó gabona stb. az ilyen
helyet szívesebben felkeresi a vevő s ilyenkor az eladó
szabja meg az árát, míg a kisebb gazda a maga zsákjait
megtölti buzával, s két tinóvályt maga kénytelen elmenni
a vásárra, a hol nem csak időt mulaszt és pénzt költ, ha-
nem emellett sokszor a vásár nem kedvező s ilyenkor
nem akarja gabonáját vissza vinni, kénytelen azt úgy adni,
mint azt kéri, annál is inkább mert meglehet, hogy
meg van szorulva pénz dolgában s ilyenkor olcsón vesz-
tegeti el; ha ezt nem teszi, akkor drága kamatra vesz
fel kölcsönpénzt (8%-on felül) holott a nagybirtokos mé-
gis könnyebben jut a kölcsönpénzhez, s nem kénytelen
a termését potom áron elvesztesgetni olyankor is, mikor
annak nincsen ára.

Számos hitelintézetek vannak, melyek a mezőgazda-
ság felvirágzására törekednek, melyek segítségével a mezei
gazda földjei javítására és jövedelme emelésére szükséges
tőkéhez könnyen és olcsón juthat.

Erre szolgálnak nevezetesen:

1. A magyar földhitelezet. Köl-
csönt minden földbirtokos nyerhet, kinek birtoka legalább
2000 frtot megér s egy-egy jószágtestre 1000 frttól fel-
felé is kölcsönöz; így a falusi kis gazdaközönségre ép oly
tekintettel van, mint a nagybirtokosokra.

2. A magyar általános földhite-
részvénytársulat földbirtokra is kisebb-nagyobb
kölcsönöket ad 6% kamatra és tőkerésztet törlesztésre.

3. A magyar általános hitelbank
mely nyerstermekre előleget ad s a gazdasági ipart
hitellel gyámolítja.

de a gyors utazás erejüket csakhamar annyira kimerítette,
hogy Barna már szeptember végén életveszélyesen beteggé
lett, minek következtében az országos segélygyűjtésben
hosszas szünetelés állott be.

Csak a következő év tavaszán indított utolag
folyamatba. Ekkor Belényesi István és Fogarasi
János enyedi polgárok lettek kiküldve.)*

Az országos kéregetés egy év alatt be lett fejezve
az akkori nyomorúságos pénzügyi viszonyok miatt silány-
nak nevezhető eredménnyel.

„Az országból a pénznek szűke miatt
reménységünk nélkül kevésbé segített-
tünk“ írja az egyháztanács 1795. aug. 9-ről a főkon-
sistoriumhoz intézett felterjesztésében.**)

Annál nagyobb buzgósággal és örvendetesebb ered-
ménnyel indult folyamatba a segélygyűjtés helyt Enyeden
és vidékén.

Az előkészületekre vonatkozólag e helyen még csak
azt emelem ki, hogy az enyedi egyháztanács az építési
pénzek kezelésére Bodola János volt derék papját,
theol. professort a Bethlen-főtanoda mellett — kérte fel,
mely tisztelet Bodola teljes készséggel el is vállalt s kezelte
ezen pénzeket nagy buzgósággal 1799. május hava
3-ig, mikor Angliába utazott ki.

Az átalakítási munkákat folyamatba
indította.

Az egyház az építési anyagok beszerzéséhez már
1793. május havában hozzá kezdett s azt egy egész éven
keresztül fáradságot nem ismerő kitartással folytatta.

Az anyagok beszállítását fogatokkal bíró tagjai az

*) Az erd. ref. egyházkerület levéltára.

**) Barna János gyűjtésének eredménye 99 m. frt 4
dén., Kerekes Jánosé 117 frt 99 dén., a Fogarasi
János és Belényesi Istvánéké 400 m. frt 25 dén.
Főösszeg 616 m. frt 69 dén. Az enyedi egyház és az erd. egyház-
kerület levéltárai.

egyháznak díj nélkül teljesítették, kik ilyenekkel nem
birtak kézi munkákat végeztek szintén díj nélkül.)*

A tulajdonképeni építési munkákat 1794. aug. 14-én
indult folyamatba.

Ezt az enyedi egyház levéltárában különösképen
meg maradt egy okmány így írja le:

„Ezen folyó 1894-ik esztendőben, kisasszony
havának 14-ik napján reggel minekutánna a
szász Templomban az Ur Istenhez bocsátottuk
volna fel alázatos, buzgó könyörgésünket, hogy
elkezdendő Templom bőthajtás fundamentumát
tegye szerencsés és állandóvá, onnan kibomolván,
be mentünk a templomba, az holott is a Tem-
plomnak éjszaki nagy ajtaján be mentve, mindjárt
jobb kézre elkezdődött az első böléb rakatni,
melynek szegletkövére — minekelötte bevettettük
— ezen betűk és számok metszettek rá: A. F.,
mely a kömives pallérnak Ajkler Ferencznek
nevét jeleni és az esztendő száma 1794. Ezzel
bevettettvén a fundamentumba, maga a pallér,
Szentmihályi Szabó József és Szócs Segesdi Józ-
sef bemenvén, aztat annak szegletjére oda is
helyhezítették. Meg esvén pedig ezen könek behelyeztetése,
nemes gyalekeztünk tagjai örök emlékeztetnek okáért, követ-
kezendő renddel vetettek ezen fundamentumba egy-egy
követ; megötötték pedig először az alább irt ifjak és
gyermek a fundamentumnak szeglet követ a kalapáccsal
egyik-egyik háromszor“.

Következik hét 6—14 éves életkoru gyermek neve,
közöttük néhai Baritz János, a csak akkor elhalt volt
enyedi pap György nevű 14 éves árvájáé.

Ezután összesen 101 egyháztag neve van feljegyezve,

*) Az erd. ref. egyházkerület levéltára.

kik az alap szeglet követ megötötték, jelen volt: „Tiszte-
letes Keresztes Máté Püspök, tek. Kibaczoni Benedek
Ferencz Ns. városunk notariussa, mostan pedig az Ecla
választott Curatora“. Továbbá Bodola János theol. profes-
sor, Borsos Sándor procurator, Barabás Sámuel senator,
Z. Szabó József szül. Erődi Ráhel, Kolozsvári Sámuel
enyedi ref. Kántor, özv. Baritz Jánosné, Mester Mózes
„a Vármegye Chyrurgusa“ Tompa László procurator,
Ujvári József városgazda, Veress Bálint a főtanoda udvar-
bírája, Adorján Gábor Alsófőhátmegye protokollistája, Ta-
mási Farkas a főtanoda számtartója, Vitályos Ádám a
főtanoda seniora, Benkő László contra scriba, Bartha
László m. szentkirályi ref. pap, Baritz János később enyedi
professor és országos főorvos, Lengyel György később
ügyvéd. Fejérvári József stb. stb.

Igen valószínű, hogy Keresztes Máté püspök mondott
a luth. templomban imát. Ez nem csak azért valószínű,
mert az ily nevezetes alkalmakkor az egyház püspök-papja
szoktak templomi szolgálatot végezni, hanem azért is
mert Z. Szabó József, hihetőleg betegsége miatt, az alapkö-
vetétele ünnepélyén nem jelent meg, a másik papi állomás
pedig Baritz János elhunytá következtében ürességben
volt s így akkor az öreg Keresztes Máté volt az egyedüli
enyedi pap, ki papi szolgálatot végezhetett.

Az oszlopok fundamentumának ily módon letétele
után az átalakítási munkákat fennakadás nélkül folyt.
Míg a ref. templomban, az építkezés miatt isteni tiszteletet
tartani nem lehetett, ez az állapot pedig évekre húzódtott
el. a ref. vallásu hívek isteni tiszteleteiket szorongva luth.
testvéreik imaházában tartották s egymás mellett egy
imaházban jó békességben fértek meg.

* * *
(Folytatása köv.)

4. A kisbirtokosok hitelintézete, mely 1872-ben alakult.

Az birtokosok kérdése, hogy a nagyobb birtokosok az itt felhozott és számos más előnyeiket hogyan szerezhették meg a kis gazda is maga számára? A felett még annál is egyszerűbb, mint a minőnek azt hinnők. „Sok kicsi sokra megy” azt tartja a közmondás s ha sok vagy legalább több kisebb birtokos összeáll, együtt egy nagy birtokot képeznek. A feladat tehát összeállni, vagyis más szavakkal: szövötközni, egyesülni, társulni.

Látjuk napjainkban, hogy a nagyobbszerű alkotások, nem egyes ember művei, hanem azokat egy célra meg-egyző akarattal, oly embereknek többsége, egyesülete hozta létre, kik előre törekednek. Az egyes emberek erőt korlátoztak, s valamely nagyobb munka kivételére nem alkalmasak s ezért többeknek egyesülése lesz szükséges. Egyes ember nem részesülhet még közönséges jövedelmében, mert egyedül van de sok jót és hasznot kieszközölhetnek ha erőiket egyesítik.

A társulás igen sok célra történik. Leghatalmasabb eredményeket mutat a társulás, a munka, a tőke és az érdelem egyesítésénél, melyek különben ellentétben állanak néha, mindazokért a társulást méltán tekinthetjük a közhaladásnak, a művelődésnek, vagyonsodásnak s az ipar s gazdaság felvirágzásának.

Vegyük hát sorra azokat a gépeket és eszközöket, melyeket a nagybirtokos bír, s ezeket több kisebb gazda együttesen szerezhet be legegyszerűbben. Igen szép haszonnal egyesülhetnek a kis gazdák a gazdasági gépek beszerzésére. Igaz ugyan, hogy van ma elég vállalkozó, a kis gazda sürgős munkáját, a cséplést részben is elvégezni, de azt is meg kell gondolni, hogy társulás útján a vállalkozó haszna a társaság maradványa. A géptársulásnak a gazdánál meg van még az a jó oldala is, hogy sok munkát tudnak maguk adni a gépnek, a gép pedig annál hamarabb kifizeti magát, mentől tovább dolgozhatik, ha a részvényesek saját munkájukat legelőbb elvégzik a géppel, már ebben is nagy haszon van, dolgoztatnak vele keresetre s minthogy ma a gépeket, különösen társulatoknak részletfizetésre is oda adják, a gépek maguk magukat kifizetik. A — cséplőgépeket igen jól ismerik, azért azokról részletesen nem is szövelök. (Vége köv.)

Felelős szerkesztőség:
Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 1572—1887.
tkvi.

Árverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzétették, hogy Nicola Petru Alsóvidra gör. kel. lelkész végrehajtónak Galden Nikulai Alesandri és társa végrehajtást szenvedett elleni 166 frt tőke, 1882. évi augusztus 24-től 8% kamata 52 frt 53 kr költség és járuléki behajtása végett a topánfalvi kir. járásbíró területéhez tartozó Ponorra község 459. 461. számú telekjegyzőkönyvben foglalt A+ 1—20. rendszám alatti ingatlanok és tartozékai 261 forint kiküldött árval Ponorra községben a község házával megtartandó nyilvános bírói árverésen

1888. évi május hó 18-án délelőtt 10 órakor becsáron alól a becsár 10%-nak a bírói kiküldött kezéhez leendő letétele mellett el fognak adni.

Vevő köteles a vételárnak felét 15 nap alatt, másfelét az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt és ugyanazon naptól számított 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál 39423. számú igazságügyminiszteri leteti szabályrendelet értelmében lefizetni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.
Abrudbányán, 1887. évi október 20-án.

Gelei,
k. járásbíró.

Sz. 2621—1887.
tkvi.

Árverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzétették, hogy gyulafehérvári ügyvéd Nicola Máté végrehajtónak Alb Tódor végrehajtást szenvedő elleni 275 frt tőke, ennek 1880. évi május 5-től járó 6% kamata, 20 frt 90 kr, 9 frt 85 kr költségek és járuléki behajtása végett topánfalvi kir. járásbíró területéhez tartozó Lupsa községe 1252. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt A+ 1—20. r. szám alatti ingatlanok és 7. hrsz. Avram Maria, Span P. által képviselt kiskoru Avram Niculai I. Slira felelőrszében birtokot képező ingatlan és t. i. 1286 frt és tartozékai kiküldött árval Lupsa községben a község házával megtartandó nyilvános bírói árverésen

1888. évi június hó 13-án délelőtt 10 órakor becsáron alól a becsár 10%-nak a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett el fognak adni.

Vevő köteles a vételárnak felét 15 nap alatt, más felét az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt és ugyanazon naptól számított 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál 39423. számú igazságügyminiszteri leteti szabályrendelet értelmében lefizetni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.
Abrudbányán, 1887. évi december hó 27-én

Gelei,
k. járásbíró.

Sz. 163—1888.
tkvi.

Árverési hirdetmény.

Alólikt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-ez. értelmében közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbíró 308—1888. számú végzése által Gazda János részére, nagyenyedi Bíró Miklós ellen 11 frt tőke, kamatai és eddig összesen 27 frt 10 kr perköltség erejéig kiemelt kiemelt végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és 330 frt 80 kr-ra becsült u. m. butornemű, fali óra, tükör, könyvek stb. álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 903—1888. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Nagyenyeden a városháza előtt leendő eszközölésére

1888. évi május hó 28-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kintülik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-ez. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-ez. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő Kelt Nagyenyeden, 1888. évi május hó 1-ső napján.

Gajzágó Simon,
kir. bir. végrehajtó.

Haszonbéri hirdetés.

Szakértő flam fájdalmas halála miatt, Magyarországnak tagosított és teljesen felszerelt, kitünően mivelt 400 holdnyi magyar bagói 110 holdnyi és magyarherpei 80 holdnyi, utóbbi most haszonbérben lévő birtokaimat mai napon kezdődőleg, fekvő birtok vagy államkötvényekben biztosítást nyújtó gyakorlati rendszeres gazdáknak haszonbérbe kívánom adni 6 évre, minden jelenben már létező terményeivel, gazdasági teljes felszerelés és szarvasmarha, sertés és juhállomány; meg tanyai minden szűk séges lakás és gazdasági épületekkel együtt.

Kedvelők posta útján vagy személyesen értekezhetnek velem bértárgyát nem tevő magyarországi lakomban.

A Csesztvei határon van jelenleg 340 véka őszi tiszta buza, 200 véka zab, 170 véka zabol büköny, 18 véka magnak való büköny, 40 véka rozs, 80 véka törökbuza, 6 hold lucerna, és 4 hold répa.

vetés, 40 hold természetes kaszáló, 50 hold legelő, 72 hold maktermő erdő. 2 igás kanca, 5 egytől 3 évig lévő szép csikó, 30 darab részben igás fehér szarvasmarha, 80 darab disznó és 150 juh, méhek és 5 hold nemes szőlő, négy 10 holdnyi gyümölcsös, 8 eseléd és vinzellér lak. Magyarbagóban 40 véka őszi rozs, 16 véka törökbuza, vetés, 8 hold természetes kaszáló és 50 hold maktermő erdő, a községben 3 telek és 400 holdnyi szabályozatlan, használható legelő. Magyarországra, 1888. május 10-én.

Pával V. Elek.

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főügynöksége

ezenel értesíti a nagyérdemű közönséget, miszerint — jutányos díj és méltányos, pontos kártérítés mellett — biztosít: Tűzkár ellen: lak- és gazdasági épületeket, malmokat, gyárakat, cséplőgépeket, terményeket, lábas állatokat, ingóságokat, bútorokat, kereskedelmi eszközöket stb.

Jégverési kár ellen: takarmány, gabonaművek, olajos növény, dohány és szőlőt.

Életbiztosítás: halálesetre, kitűzött korra, mint éjrávadéokra, különbözle módozatok szerint.

A magyar gazdák jégsvetsége részére elfogad ajánlatokat Alsófehérmegyében:

Nagyenyeden: Címer J. József kereskedő } kerületi Gy. Fehérvárt: Deutsch Adolf terménykereskedő } ügynök Balázsfalván: Dániel J. kereskedő } urak

Alvinczen: K. Butyka Dániel } ügynök urak. Tóvisen: Gruzda Domokos } Sárdon: Botos Dénes } Vingárdon: Kolombán János } Sorostély: Egyed Albert }

Kik is készséggel szolgálnak minden a biztosítás körébe való felvilágosítással és a biztosítási ajánlathoz szükséges nyomtatvánnyal.

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főügynöksége: Végh Bertalan.

A nagyszabedi általános takarékpénztár

kölcsönöz jézálog (hypotheka) mellett évi törlesztésre 6%-al, még pedig:

1. fél évi törlesztési kölcsönt 6%-os kamattal, 100-zal osztható legalább 500 frtos összegekben 30 vagy 36 fél évi törlesztéssel visszafizetendő. A fél évi törlesztési részlet teszen 100 frt után a) 30 fél évi törlesztésnél 15 frt 1 krt; b) 36 fél évi törlesztésnél 14 frt 51 krt.

2. Fél évi törlesztésre kölcsönt 6%-os kamattal, 100-al osztható legalább 1000 frtos összegekben 46 vagy 64 fél évi törlesztéssel visszafizetendő. A fél évi törlesztési részlet teszen 100 frt után a) 46 fél évi törlesztésnél 13 frt 98 krt; b) 64 fél évi törlesztésnél 13 frt 50 krt.

1000 forintig legalábbbrug kölcsönöknél 36 fél évi részlet törlesztéstis — tetszés szerint — lehet választani.

A takarékpénztár engedély útján más hitelezők (pénzüntézetek, alapítványok stb.) első helyen bekebelezett jelzálogos követeléseit is átveszi avagy beváltja.

A kölcsönkérő felkérteik kérvényében határozottan kifejni azt, hogy évi törlesztési kölcsönt kíván és meg kell neveznie a (15, 18, 23 és 32 évi) törlesztési időt is.

A kölcsön közvetítésével meg van bizva: Nagyenyeden UNGERPEK MIKLÓS kereskedő ur.

1—3

legkitünőbb szer minden rovar ellen, feltűnő gyorsan és biztosan pusztítja el a házi bogarakat.

Tökéletesen elpusztítja a poloskát és bolhát.

A konyhákat kitisztítja a sváb-bogaraktól.

Elpusztítja a mojakat.

Megment a kellemetlen legyeketől.

A házi állatokat, virágokat és növényeket megmenti a bogaraktól.

A főt tökéletesen megtisztítja a tetüktől.

Tessék figyelettel lenni, hogy eredeti „Zacherlin-Specialitás” csak eredeti üvegben kapható: Zacherl J.

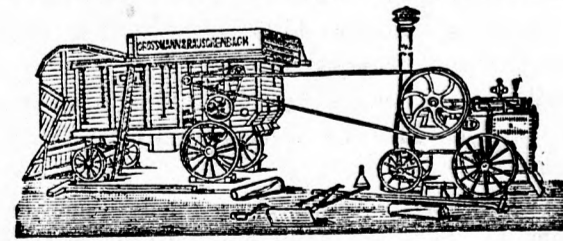
Bécsben I. Golschmiedgasse Nro 2.

RAKTÁRAK:

N.-Enyeden: Winkler János urnál. Gy.-Fehérvárt: Fröhlich Gyula gy.sz. ur
Balázsfalván: Schieszl Károly gyógsz. ur. Mahler Ignac
" Sinberger Salamon " " Nagy József
" Hevitskovits Lipót " " Mihályes Zsigmond
Verespatakon: Moldován Lajos " " Jakabfy Albert

A raktároknál az „eredeti Zacherlin Perzsa” falragaszok vannak kifüggesztve. 2—10

Szabadalmazott szeges gözcséplőgép

3½ és 4 lóerejű

fa-, szén- vagy szalmafűtésű gőzmozgonyok számára

10 órai munkaképesség 4500—6000 kéve,

teljesen tisztán elcséplve és osztályozva,

sokkal csekélyebb szükséglet hajtóró és fűtőanyagban,

tetemesen nagyobb és jobb munkaképesség,

könnyebb szállítás mint a verőlécezes gépeknél.

Árjegyzékek kívánatra.

Ezen gépeket erős szerkezetben gyártja és gyorsan, valamint előnyösen szállítja

GROSSMANN és RAUSCHENBACH

első magyar gazdasági gépgyára

Budapest,

külső váczi-út 7. szám.

3—5